

9. Сухарев А. И. Стабилизационный финансовый механизм современных государств / А. И. Сухарев // Финансовая аналитика: проблемы и решения. – 2010. – № 11(35). – С. 40–46.
10. Довідка щодо наслідків розширення ЄС для України, 2013 [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://me.gov.ua>
11. ЄЦБ: Основну роль у виведенні Єврозони з кризи повинні зіграти країни-члени, а не регулятор [Електронний ресурс] // Finance.ua, 2013. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/>
12. Особливості інтеграційних процесів в ЄС на сучасному етапі: інституційні зміни в системі забезпечення економічної та політичної стабільності : Аналітична записка [Електронний ресурс]. – К. : Національний інститут стратегічних досліджень, 2013. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/presentation.html>
13. European Economy: Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses (special edition), 2009 [Electronic recourse]. – Access mode : http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15887_en.pdf

Стаття надійшла до редакції 18.06.2013

References

1. Marx, K. (2009). *Capital*. Moscow: Terra Book Club. Vol. 1.
2. Smith, A. (2007). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations* (Trans. from Eng.). Moscow: EKSMO (in Russ.).
3. Soros, G. (2001). *The Crisis of Global Capitalism* (Trans. from Eng.). Moscow: Infra-M (in Russ.).
4. Borko, Y. A. (2012). European Union: the deepening and widening integra-

- tion. *MEiMO (World Economics and International Relations)*, 8, 123-126 (in Russ.).
5. Halchynskiy, A. S. (2006). Course on European Integration. *Polityka i chas (Politics and Time)*, 11, 1-16 (in Ukr.).
6. Gusev, K. N., Chekmareva, E. N., & Grigorieva, D. E. (2010). The problems of financial stability. *Bankovskoe delo (Banking)*, 9, 30-32 (in Russ.).
7. Didkivska, L. I. (2005). Protection of competition in the European Union and modern innovations. *Aktualni problemy ekonomiky (Actual Problems of Economics)*, 9, 117-123 (in Ukr.).
8. Moiseev, S. (2008). The policy of financial stability maintaining. *Voprosy ekonomiki (Issues of Economics)*, 11, 51-61 (in Russ.).
9. Sukharev, A. I. (2010). Financial stabilization mechanism of modern states. *Finansovaya analitika: problemy i resheniya (Financial Analytics: Problems and Solutions)*, 11(35), 40-46 (in Russ.).
10. The Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013). *Position concerning the enlargement of the EU to Ukraine*. Retrieved from <http://me.gov.ua> (in Ukr.).
11. ECB (2013). *The main role in putting the eurozone crisis should play the member states, not the regulator*. Retrieved from <http://news.finance.ua/ua/> (in Ukr.).
12. National Institute of Strategic Studies (2013). *Features of the integration process in the EU at present: institutional change in the system of economic and political stability*. Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/presentation.html> (in Ukr.).
13. *European Economy: Economic Crisis in Europe: Causes, Consequences and Responses* (2009, Special edition). Retrieved from http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15887_en.pdf

Received 18.06.2013

I. O. Івашчук

доктор економічних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри міжнародних
фінансів, Тернопільський національний
економічний університет, Україна
i.ivashchuk@mail.ru

УДК 339.9

В. З. Запукхляк

здобувач кафедри міжнародних фінансів,
Тернопільський національний економічний
університет, Україна
zapukhlyak.v@gmail.com

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ АСИМЕТРІЙ

Анотація. У статті розглянуто проблеми зростання асиметрії соціально-економічного розвитку країн. Доведено наявність асиметрій інвестиційного розвитку країн світу. Проведено аналіз регіональної структури прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та сформовано кластери країн за показником залучення ПІІ. Визначено глобальні виклики інвестиційному розвитку країн і запропоновано заходи щодо усунення асиметрій.

Ключові слова: асиметрії, глобальні трансформації, інвестиційний протекціонізм, інвестиційний розвиток, соціально-економічний розвиток.

I. O. Ivashchuk

доктор економічних наук, професор, і.о. завідувача кафедрою міжнародних фінансів,
Тернопільський національний економічний університет, Україна

V. Z. Zapukhlyak

соискатель кафедры международных финансов, Тернопольский национальный экономический университет, Украина

ИНВЕСТИЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ СТРАН В УСЛОВИЯХ УСИЛЕНИЯ ГЛОБАЛЬНЫХ АССИМЕТРИЙ

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы роста асимметрий социально-экономического развития стран. Доказано наличие асимметрий инвестиционного развития стран мира. Проведен анализ региональной структуры прямых иностранных инвестиций (ПИИ) и сформированы кластеры стран по показателю привлечения ПИИ. Определены глобальные вызовы инвестиционному развитию стран и предложены меры по устранению асимметрий.

Ключевые слова: асимметрии, глобальные трансформации, инвестиционный протекционизм, инвестиционное развитие, социально-экономическое развитие.

Iryna Ivaschuk

Doctor of Sciences (Econ.), Professor, Ternopil National Economic University, Ukraine

Vitaliy Zapukhlyak

Ph.D. Seeker, Ternopil National Economic University, Ukraine

INVESTMENT DEVELOPMENT OF COUNTRIES IN CONDITIONS OF GLOBAL ASYMMETRIES INCREASING

Abstract. Introduction. The problems of countries socio-economic development asymmetries increasing are connected with their ability to attract foreign direct investments (FDI) and to use them effectively in order to overcome the impact of the world financial crisis and to improve internal financial situation. Countries on different stages of economic development have not similar approach to the foreign financial resources usage, and developing countries often lack a clear view concerning their internationalization.

Purpose. To find out asymmetries of countries investment development and its connection with tendencies in their socio-economic conditions changing, to propose measures for investment stabilization. **Methods.** Statistical instruments of the program package STATISTICA 8.0 were used to form and estimate linear multifactor regression of the world FDI amount dependence from the FDI amounts by groups of countries, and also the algorithm of clustering method to form investment clusters for 183 countries of the world. **Results.** The tendencies in the world social, economic and investment development are represented. The amounts of investments in the world since 2011 are higher than before the crisis. Using UNCTAD data, the authors have grouped investment flows by countries, shown their dynamics in time, and made such conclusions as: 2009 was the hardest investment year; countries with transitive economics occurred to be the most resistant to the external influence and they may attract more investment in future years; decrease of the world investment inflow is connected with lowering investment activity of the developed countries. To find out if there is dependence between the world FDI amount and the FDI amounts by groups of countries within the type of the country's economics (country with developed, developing or transitive economics) the lineal multifactor regression was formed. As the result, such dependence was proven, and namely strong determination of world FDI amount by the developed countries FDI amount was shown. The authors formed 7 clusters of 183 countries which have similar levels of foreign direct investments, using the World Bank data for 2003-2011. The analysis has proven strong asymmetries in countries investment development. The highest FDI level has Cluster 2 (Britain, USA, China); medium higher FDI level has Cluster 1 (Australia, Brazil, Hong Kong, Russia, Singapore); high FDI level has Cluster 7 (Belgium, Spain, Canada, France); medium lower FDI level has Cluster 4 (India, Italy, Mexico, Saudi Arabia, Switzerland, Sweden etc.); cyclically changing from medium to law investment level has Cluster 3 (Austria, Luxembourg, The Netherlands, Hungary); much lower FDI level has Cluster 5 (Argentina, Bulgaria, Israel, Japan, Egypt, Nigeria, Norway, Poland, Romania, Turkey, Ukraine etc.); permanently law level of FDI has Cluster 6 (136 countries). The authors consider that more investments should be redirected to developing countries to overcome socio-economic imbalances and problems of poverty. They have generalized the reasons which caused shown asymmetries of the global investment development, they are: ignorance of economic risks at business and state levels despite of international organizations forecasts; increase of speculative investment deals; usage of non-transparent financial instruments; lack of financial innovative practice; inadequacy of structural and investment reforms in separate countries; protectionism measures in investment sphere. **Conclusions.** Investment development asymmetry in the world causes not only economic, but also strong social diversification among countries. There is a potential for bigger investment inflow for countries with transitive economies. Statistical cluster analysis represents alternative to traditional combination of countries by the level of foreign direct investments. It also targets 136 densely populated countries with law economic development and not effective investment strategies. In order to stabilize investment development of different countries and soften asymmetries a number of measures have been proposed: to overview global financial and investment stability regulators of G20; to consolidate efforts of international organizations towards counteraction protectionism of all kinds and investment regimes liberalization; to work out common standards for countries investment development indicators; to forward investments to human capital development in accordance with the principles of sustainable development in postindustrial epoch.

Key words: asymmetry; global transformation; investment protection; investment development; socio-economic development; FDI; investment cluster.

JEL Classification: F02, F21, F29

Постановка проблеми. Світова економічна криза внесла суттєві корективи у принципи побудови міжнародних економічних відносин і позиціонування країн у глобальному економічному просторі. Для більшості країн вихід із кризового стану неможливий без економічної стабілізації та оздоровлення фінансової системи, активізації інвестиційного потенціалу. Посилення ролі інвестування в економічному розвитку країн з огляду на їх диференціацію як за соціальними, так і економічними показниками, зумовлено об'єктивними причинами. По-перше, недостатність власних фінансових ресурсів для підтримання економічного зростання є проблемою для більшості країн світу. По-друге, будь-який розвиток повинен мати надійне і стабільне фінансове підґрунтя. По-третє, інвестиційний потенціал країн, що розвиваються, не говорячи вже про найменш розвинені країни, є недостатньо дослідженим, а відповідно і не задіяним повною мірою у процесах суспільного відтворення. Вищезазначене посилюється ще й тим, що країни мають різні аксіологічні передумови інтеграції у світовий глобальний простір, а відтак – неспівмірні стартові умови для забезпечення свого розвитку та реалізації національних інтересів у контексті розширення міжнародного співробітництва. Сьогодні діяльність міжнародних організацій в існуючому форматі завдань і принципів довела свою неспроможність ефективно координувати фінансові аспекти функціонування країн, а принципи Вашингтонського консенсусу виявилися нежиттєздатними в умовах формування нових інтеграційних об'єднань (не за регіональною ознакою) та нецільового використання коштів, спрямування їх у більшості країн не на цілі розвитку, а на вирішення поточних соціально-економічних проблем і подолання фінансових дисбалансів. Важлива роль у процесах фінансового оздоровлення національних економік належить інвестуванню.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема інвестиційної діяльності на різних рівнях упродовж багатьох

років залишається в полі зору іноземних учених: Д. Данінга (*J. Dunning*), Р. Коуза (*R. Coase*), В. Шарпа (*W. Sharpe*) та ін. Цим питанням присвятили свої праці такі вітчизняні науковці, як В. Базилевич, О. Білорус, І. Бланк, В. Галасюк, В. Гець, А. Даниленко, О. Кузьмін, Д. Лук'яненко, В. Новицький, Є. Панченко, Ю. Пахомов, А. Пересада, В. Хобта, Л. Шинкарук, С. Якубовський та ін. Водночас, проведені дослідження з огляду на посилення асиметрій економічного розвитку країн актуалізуються у частині зростання ролі інвестицій у їх подоланні. Невирішеним залишається ряд питань, пов'язаних із причинами асиметрій позиціонування країн, розробкою заходів для їх подолання.

Метою статті є виявлення асиметрій інвестиційного розвитку країн, визначення загальних тенденцій неоднорідності умов їх соціально-економічного розвитку та обґрунтування пріоритетних заходів інвестиційної стабілізації.

Основні результати дослідження. Глобальний економічний простір сьогодні – це середовище, у якому поглиблюються диспропорції соціально-економічного розвитку країн, не створюються нові робочі місця, не покращується забезпеченість фінансовими ресурсами. Відбувається порушення пропорцій розвитку людства: наприклад, у середині 19 століття світ досягнув чисельності населення в 1 млрд., за 80 років вона вже становила 2 млрд., за 45 років – 6 млрд., а, за прогнозами, у 2050 р. на Землі мешкатиме близько 9 млрд. людей [1]. Тому цілком зрозуміло, що зростання чисельності населення спонукає країни до пошуку додаткових джерел економічного зростання, адже нині внутрішніх інвестиційних ресурсів недостатньо для забезпечення добробуту населення, розвитку виробництва, розширення торгівлі, створення робочих місць, тобто формування умов, сприятливих для розвитку людства в якісному та кількісному вимірах.

Важливі зміни відбулися в розподілі доходів у світі: спостерігається значний розрив між 1% багатітв та рештою населення. Джозеф Стігліц (*J. Stiglitz*), лауреат Нобелівсь-

кої премії з економіки, у травні 2011 р. зазначив, що цю країною фактично керують люди, які складають цей багатий один відсоток населення. Вони володіють 40% національних благ, кожний рік привласнюють близько 25% національного доходу і, крім цього, формують більшість Конгресу США [2].

Водночас, глобальні трансформації у світовій економіці супроводжуються так званою інформаційною революцією, коли всі ланки суспільного життя просякнуті інформаційними технологіями, що й зумовило формування інформаційного суспільства. Інформаційні технології стали фактично поштовхом до розвитку світового фінансового ринку, активізації міжнародної торгівлі та збільшення інвестиційних потоків, значно скоротили транспортні й транзакційні витрати, підвищивши при цьому рівень некерованості країн. Однак попри позитивні наслідки, прояви інформаційної революції ще більше поглиблюють диспропорції у розвитку країн, оскільки, на думку професора М. Деллігіна, «в постіндустріальному суспільстві найважливішими ресурсами стають фінанси та інтелект. Інформаційна революція посилила технологічний розрив між країнами, створивши, по суті, дві моделі розвитку людства, хоч інформація в останнє десятиліття активно впроваджується і в країнах, що розвиваються» [3]. Сценарії, які передбачали існування двох світів – світу, який охоплений телефонним зв'язком, і світу, який практично не знає, що таке мобільний зв'язок, – справдилися [4, с. 272–273].

Незважаючи на неможливість подолання бідності у світі, світовою спільнотою все ж таки зроблено суттєві кроки в напрямі зменшення її рівня. У 2010 р. частка населення, що проживає на менше ніж \$1,25 на день, становила 20,6% проти 43,1% у 1990 р., відповідно кількість населення зменшилася від 1,8 млрд. осіб у 1990 р. до 1,4 млрд. осіб у 2010 р. [5]. Динаміка розподілу країн світу за часткою населення, що проживає на менше ніж 1,25 дол. в день, за 2002–2011 рр. підтверджує таку саму тенденцію. Водночас, ситуація у країнах Африки залишається практично незмінною попри фінансові потоки, що спрямовані в її соціально-економічну сферу як міжнародними організаціями, так і приватними інвесторами.

Глобальні інвестиційні потоки у 2011 р. перевищили їх докризовий рівень і становили \$1,5 трлн. [6]. У 2012 році, за попередніми розрахунками, їх обсяг не перевищував \$1,6 трлн. Слід відмітити такі тенденції щодо розподілу інвестиційних потоків за групами країн: на 21% зросли потоки прямих іноземних інвестицій в розвинені країни (\$748 млрд.), на 11% – у країни, що розвиваються (\$684 млрд.). На країни з перехідною економікою припадає 6% загального обсягу інвестицій; на країни, що розвиваються, – 45%. Проаналізувавши динаміку розвитку інвестиційних потоків (рис. 1), доходимо висновку, що 2009 р. став найбільш складним для країн із різним рівнем економічного розвитку. Країни з перехідною економікою виявилися стійкішими до зовнішніх впливів. За прогнозами, саме ці країни у 2013 р. визначатимуть темпи зростання світового ВВП. Натомість падіння обсягів світових інвестиційних потоків (вхідних) було спровоковане зниженням інвестиційної активності в економічно розвинених країнах. Аналіз регіональної структури вхідних прямих іноземних інвестицій серед країн, що розвиваються, показує, що найбільше інвестицій серед них залучають країни Азії, причому ця тенденція зберігається вже близько десятиліття.

Проведене засобами пакету STATISTICA 8.0 оцінювання лінійної багатofакторної регресії залежності світового обсягу ПІІ від обсягів ПІІ за групами країн дало змогу отримати певні параметри моделі (табл. 1).

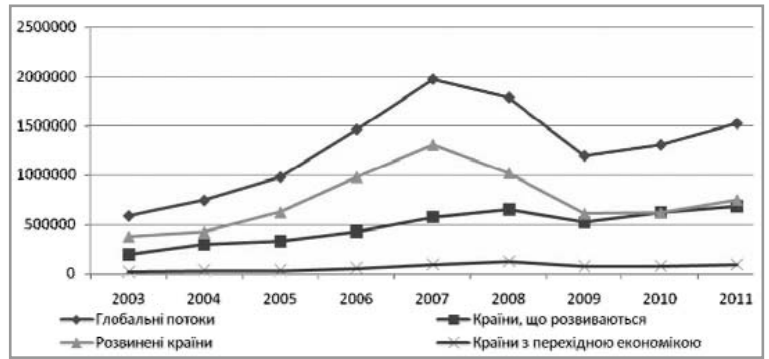

Рис. 1. Динаміка вхідних ПІІ (млн. дол. США) за групами країн із різним рівнем економічного розвитку
Джерело: Побудовано за матеріалами [7]

Таблиця 1

Результати регресійного аналізу світового обсягу ПІІ

Параметри регресійного рівняння	Нормований b^*	Стандартна помилка b^*	b	Стандартна помилка b	t	p -value
Вільний член рівняння			-4,06	2,07	-2,0	0,060452
Розвинені країни x_1	0,629591	0,00004	1,00	0,00	155551,2	0,000
Країни, що розвиваються x_2	0,362267	0,0000	1,00	0,00	39909,3	0,000
Країни з перехідною економікою x_3	0,057460	0,000	0,99	0,00	7652,9	0,000

* За рівня значущості $p < 0,05$

Джерело: Обчислено автором засобами пакету STATISTICA 8.0

Для оцінки значущості отриманих результатів регресії використано t -критерій Стюдента (*Student's t-test*). Як видно з табл. 1, усі параметри моделі є значущими та надійними (окрім вільного члена рівняння) і можуть бути включені до рівняння регресії, який матиме такий вигляд: $y = x_1 + x_2 + 0,9x_3$ (1). Характеристики адекватності моделі представлено в табл. 2.

Коефіцієнти лінійної множинної кореляції (детермінації), наведені в табл. 2, свідчать про тісний зв'язок між визначеними змінними на рівні 0,92. Нескоригований коефіцієнт детермінації R^2 , що оцінює частку варіації результуючої змінної за рахунок варіації змінних моделі, дорівнює 0,86. Скоригований коефіцієнт множинної детермінації $Adj.R^2 = 0,82$ оцінює тісноту зв'язку з урахуванням ступенів свободи, що дозволяє використовувати його в моделях з великою кількістю факторів. Його значення свідчить про високу детермінованість обсягів світових ПІІ від обсягів ПІІ розвинених країн. У процесі нашого аналізу проведено оцінку статистичної надійності отриманого рівняння регресії за допомогою загального F -критерію, що перевіряє нульову гіпотезу про статистичну незначущість параметрів отриманого рівняння. Оскільки ймовірність випадкового значення F_p значно менша ніж 0,5% ($p < 0,00076$, див. табл. 2), то з імовірністю більш як 92% приймаємо альтернативну гіпотезу – визнаємо, що отри-

Таблиця 2

Характеристики адекватності регресійної моделі

Показник	Значення
Коефіцієнт множинної кореляції R	0,92
Коефіцієнт детермінації R^2	0,86
Скоригований R^2	0,82
$F(3,28)$	7,12
p	0,00
Стандартна похибка оцінювання	6,97563193

Джерело: Обчислено автором засобами пакету STATISTICA 8.0

мане регресійне рівняння (1) статистично значуще і значущі його параметри-оцінки тісноти зв'язку. Відтак це рівняння можна використовувати для розробки практичних рекомендацій та прийняття відповідних рішень. Значення критерію Дарбіна-Уотсона (*Durbin-Watson test*) становить 2,02, що свідчить про практичну відсутність автокореляції залишків за низького значення коефіцієнта серійної автокореляції 0,15.

Для визначення груп країн, що подібні між собою за обсягами прямих іноземних інвестицій, було застосовано алгоритм методу кластеризації із використанням програмного продукту *STATISTICA 8.0* для 183 країн світу. Змінними групування було обрано обсяги ПІІ (у тис. дол. США) протягом 2003–2011 рр. (за даними Світового банку). Найсуттєвішим у нашому випадку є використання методу *k*-середніх, завдяки чому були отримані сім кластерів (рис. 2). Перший кластер склали 5 країн, другий – 3, третій – 4, четвертий – 8; п'ятий – 23; шостий – 136, сьомий – 4 країни. Проведений аналіз став ще одним підтвердженням асиметрії інвестиційного розвитку країн світу. Як видно із рис. 2, країни Кластеру 2, до якого ввійшли країни-лідери Великобританія, Китай і США, характеризуються найвищим рівнем ПІІ. Досить високий рівень ПІІ притаманний країнам Кластеру 7 – Бельгії, Іспанії, Канаді та Франції. Циклічно змінювався рівень ПІІ у країнах Кластеру 3 (що не характерно для інших кластерів), до якого ввійшли Австрія, Люксембург, Нідерланди і Угорщина. Середній рівень ПІІ властивий країнам Кластеру 1 у складі Австралії, Бразилії, Гонконгу, Російської Федерації, Сінгапуру. Трохи нижчим від рівня Кластеру 1 виявилися обсяги ПІІ у країнах Кластеру 4, який сформували Індія, Італія, Мексика, Саудівська Аравія, Швейцарія, Швеція та ін. Набагато нижчий рівень спостерігається у Кластері 5, до якого належать Аргентина, Болгарія, В'єтнам, Єгипет, Ізраїль, Нігерія, Норвегія, ОАЕ, Польща, Румунія, Туреччина, Україна, Чехія, Японія та ін. Стабільно низький рівень ПІІ був у країнах Кластеру 6, до якого віднесено 136 країн: Азербайджан, Албанія, Алжир, Афганістан, Бахрейн, Греція, Грузія, Данія, Естонія, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Нова Зеландія, Республіка Білорусь, Таджикистан, Танзанія, Уганда, Узбекистан, Шрі-Ланка, Ямайка та ін.

У постіндустріальному суспільстві актуалізується питання важливості інвестицій у людський капітал. Деніел Белл (*Daniel Bell*) достатньо точно прогнозував, що «постіндустріальне суспільство не є проекцією або екстраполяцією сучасних тенденцій західного суспільства; це новий

принцип соціально-технологічної організації і новий спосіб життя, що витіснить індустріальну систему так само, як вона колись витіснила аграрну» [8]. Тим часом, для забезпечення 7%-го економічного зростання знадобиться інвестування в обсязі не менш як \$17 млрд. Ці інвестиції повинні мати соціальне спрямування, зокрема в розвиток людського капіталу, освіти, охорону здоров'я, підтримку реформ у сфері управління [9, с. 57].

У монографії «Світ у наступні 100 років» Дж. Фрідман (*George Friedman*) назвав п'ять основних ліній геополітичного розколу світу в XXI ст. [10]. По-перше, Азіатсько-Тихоокеанський регіон, де Китай і Японія будуть протистояти домінуванню США в Тихому океані. По-друге, країни Східної Європи, де продовжиться боротьба за сфери впливу. По-третьє, Європейський Союз, який переживатиме внутрішні конфлікти через членство країн із різним рівнем економічного розвитку та зростання кількості різних етно-конфесійних громад. Європа демонструє наслідки невдалих інституційних реформ у багатьох країнах – членах ЄС, а криза супроводжується посиленням системних ризиків [11]. По-четверте, ісламські країни. І, нарешті, по-п'яте – Мексика, чие становище в Північній Америці зростає. Наявність такої кількості проблемних зон безсумнівно призведе до конфліктів.

Таким чином, спостерігаємо, що структура світової економіки суттєво змінилася. Захисний механізм саморегулювання виявився неспроможним зменшити ризики для країн-інвесторів, а існуючі моделі продемонстрували свою неспроможність виконувати превентивну функцію. Відповідно у посткризовий період постали такі першочергові питання: яким чином відновити економічне зростання і які джерела фінансування можуть його забезпечити. Разом з тим, посилення глобальних дисбалансів та фінансова нестабільність стали причинами зміни інвесторами стратегії поведінки. Зазначимо, що під час останньої світової кризи вартість акцій у світі знизилася на 50% порівняно з найбільш високими показниками докризового періоду. Майкл Спенс (*Michael Spence*) наголошує, що основний урок, який повинні винести інвестори з кризи – це усвідомлення того, що ризик є нестатичним.

Процес інвестування характеризується періодичністю (точніше циклічністю) і нерівномірністю як у просторі, так і в часі. Прогнозування інвестиційного розвитку країн та інвестиційних потоків стає дедалі проблемнішим з огляду на нестабільність національних інвестиційних ринків, масштабність інвестиційних потоків, структурні труднощі інвестиційного процесу. Тенденції розвитку світової економіки в останнє десятиліття показали, що настав час відмовитися від лінійних моделей розвитку на користь нелінійних, нерівноважних. Учені називають таку нову модель синергетичною концепцією моделювання.

Аналізуючи глобальні виклики і цивілізаційні зрушення, ми визначили основні чинники, які вплинули на інвестиційний розвиток країн в останнє десятиліття: ігнорування факторів ризику попри численні прогнози міжнародних організацій; зростання спекулятивних інвестиційних угод; використання сумнівних фінансових інструментів; мало поширена практика використання фінансових інновацій; неадекватність структурних та інвестиційних реформ у країнах; поширення протекціоністських заходів в інвестиційній сфері.

Ми пропонуємо такі пріоритетні заходи для стабілізації інвестиційного розвитку країн і подолання асиметрій у цій сфері:

- перегляд принципів діяльності G20 у частині глобальних регуляторів фінансової та інвестиційної стабільності;
- консолідація сил міжнародних організацій для протидії протекціоністським заходам і лібералізації інвестиційних режимів;

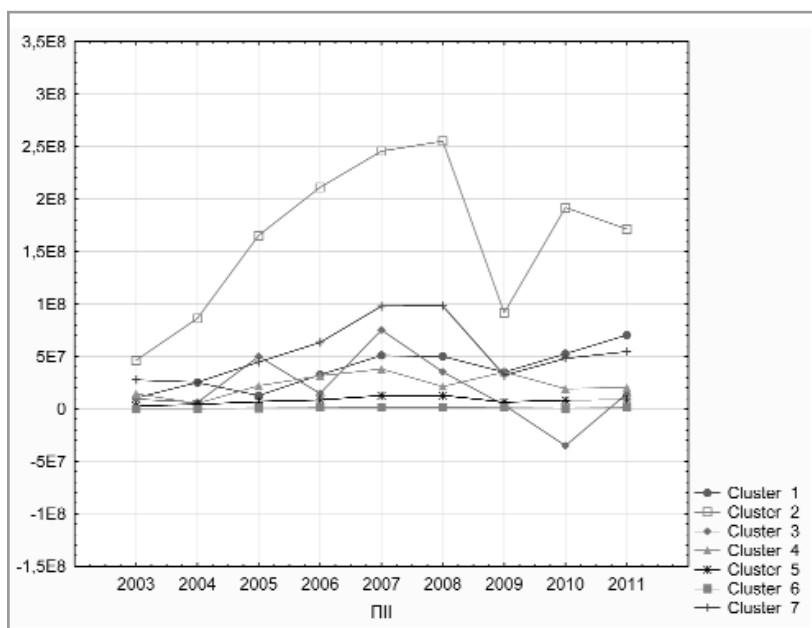

Рис. 2. Середні значення обсягів ПІІ у кластерах протягом 2003-2011 рр.
Джерело: Побудовано засобами *STATISTICA 8.0*

- розробка стандартів індикаторів інвестиційного розвитку країн;
- сприяння транскордонному переміщенню інвестицій, які вкладатимуться в забезпечення економічного зростання та зайнятості населення;
- спрямування інвестицій на підвищення рівня людського розвитку відповідно до принципів сталого розвитку і нових вимог постіндустріального суспільства.

Висновки. Проведений аналіз підтвердив, що глобальний економічний простір є неоднорідним, тому позиціонування країн у ньому за різними характеристиками демонструє асиметрію й навіть поляризацію. Розвиток інвестиційних процесів в останні роки відбувається в умовах кризових явищ, фінансової нестабільності та застосування країнами протекціоністських заходів для протидії проникненню іноземного капіталу на національні ринки. Обмеження доступу іноземних інвесторів спровоковане побоюваннями втрати контролю над національним ринком. Як показало наше дослідження, перспективи інвестиційного розвитку зберігаються за країнами, що розвиваються, які ще не повною мірою задіяли свій інвестиційний потенціал. Усунення асиметрій інвестиційного розвитку потребує прийняття відповідних рішень не лише на національному, а й на глобальному рівні, адже укладення міжнародних інвестиційних угод та координація діяльності міжнародних організацій в інвестиційній сфері спрямовані на вирівнювання диспропорцій інвестиційного розвитку країн. Глобальна інвестиційна стратегія держав на основі партнерства повинна передбачати узгодження національних інтересів країн з урахуванням умов їх розвитку, цивілізаційних особливостей і традицій.

Література

1. State of World Population 2012. By Choice, Not By Chance: Family Planning, Human Rights and Development [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www.unfpa.org/public/home/.../pid/12511>
2. Терборн Г. Глобальное неравенство: возвращение класса. Глобальный диалог [Электронный ресурс] / Горан Терборн. – 2001. – Режим доступа : <http://www.isa-sociology.org/global...1/russian.pdf>
3. Делягин М. Информационная революция, глобализация и кризис мировой экономики [Электронный ресурс] / Михаил Делягин. – 2001. – Режим доступа : http://vasilievaa.narod.ru/ptpu/9_1_01.htm
4. Спенс М. Следующая конвергенция: будущее экономического роста в мире, живущем на разных скоростях / М. Спенс ; пер. с англ. А. Калинина ; под ред. О. Филатовой. – М. : Изд-во Института Гайдара, 2013. – 336 с.

5. The Millennium Development Goals Report, 2012 [Electronic resource]. – Accessed mode : http://www.un.org/millenniumgoals/11_MDG%20Re
6. World Investment Report 2012: Towards a New Generation of Investment Policies. UNCTAD, 2011 [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www.unctad-docs.org/UNCTAD-WIR2012-Ov>
7. UNCTAD Statistics, 2013. Foreign direct investment [Electronic resource]. – Accessed mode : http://unctadstat.unctad.org/ReportFolders/reportFolders.aspx?sRF_ActivePath=p.5&sRF_Expanded=p.5
8. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: Опыт социального прогнозирования / Д. Белл ; пер. с англ. В. Л. Иноземцева. – М. : Academia, 1999. – 956 с.
9. Івашук І. О. Митні ініціативи в глобальному просторі : монографія / І. О. Івашук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. – 304 с.
10. Фридман Дж. Следующие 100 лет: Прогноз событий XXI века / Дж. Фридман ; пер. с англ.: А. Калинин, В. Нарича, М. Мацковская. – М. : Эксмо, 2010. – 336 с.
11. Івашук І. О. Новітні тенденції та глобальні виклики розвитку міжнародних економічних відносин / І. О. Івашук // Схід. – 2013. – № 1 (121). – С. 19–23.

Стаття надійшла до редакції 01.07.2013

References

1. State of World Population (2012). *By Choice, Not By Chance: Family Planning, Human Rights and Development*. Retrieved from <http://www.unfpa.org/public/home/.../pid/12511>
2. Therborn, G. (2011). *Global uncommonness: class comes back*. Retrieved from <http://www.isa-sociology.org/global...1/russian.pdf> (in Russ.).
3. Deliağin, M. (2001). *Information revolution, globalization and world economic crisis*. Retrieved from http://vasilievaa.narod.ru/ptpu/9_1_01.htm (in Russ.).
4. Spens, M. (2013). *The next convergence: future of economic development in the world which lives on different speeds*. In O. Filatova (Ed.), *A Kalinina* (Trans. from Eng.). Moscow: Haidar Institute Publishing (in Russ.).
5. *The Millennium Development Goals Report* (2012). Retrieved from http://www.un.org/millenniumgoals/11_MDG%20Re
6. UNCTAD (2011). *Towards a New Generation of Investment Policies* (World Investment Report 2012). Retrieved from <http://www.unctad-docs.org/UNCTAD-WIR2012-Ov>
7. UNCTAD Statistics (2013). *Foreign direct investment*. Retrieved from http://unctadstat.unctad.org/ReportFolders/reportFolders.aspx?sRF_ActivePath=p.5&sRF_Expanded=p.5
8. Bell, D. (1999). *Coming postindustrial society: experience of social forecasting*. In V. L. Inozemtsev (Trans. from Engl.). Moscow: Academia (in Russ.).
9. Ivashchuk, I. O. (2007). *Taxation initiatives in the global space*. Ternopil: Handbooks and Manuals (in Ukr.).
10. Friedman, J. (2010). *The next 100 years: forecast of the XXI century events*. In A. Kalinin, V. Naritsa, & M. Matskovskaya (Trans. from Engl.). Moscow: Eksmo (in Russ.).
11. Ivashchuk, I. O. (2013). New tendencies and global challenges of international relations development. *Skhid (The East)*, 1(121), 19-23 (in Ukr.).

Received 01.07.2013

Щодо публікації наукових статей у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI»

Шановні колеги!

Журнал «Економічний часопис-XXI» – визнане в Україні та за кордоном науково-аналітичне видання, засноване у 1996 році. Засновниками журналу «Економічний часопис-XXI» є Інститут суспільної трансформації та Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України.

Науковий журнал «Економічний часопис-XXI» входить до переліку фахових видань з економічних та політичних наук (Постанова Президії ВАК України №1-05/3 від 14.04.2010 р.).

Пропонуємо науковцям, викладачам, аспірантам, докторантам публікувати свої наукові статті та результати дисертаційних досліджень у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI».

Вимоги до наукових статей викладені в Інтернеті за лінком: <http://soskin.info/ea/avtory.html>